

Презентація

Зиновій МАТЛА – український письменник-емігрант, член Організації Українських Націоналістів, учасник національно-визвольного руху в Західній Україні 1940–1950-х рр.¹ Народився 26 листопада 1910 р. в селі Містки Пустомитівського району на Львівщині в родині вчителів. 1930 р. закінчив Академічну гімназію у Львові, згодом – математичний факультет Львівського університету. Під час навчання в університеті вступив до ОУН (псевдоніми Дніпровий, Святослав Вовк, О. Львівський, Чорний) і впродовж 1933–1934 рр. займав посаду надобласного провідника Львівської, Бережанської, Тернопільської, Перемишлянської областей². 1934 р. був заарештований за причетність до атентату на поліційного агента в місті Жовкві (за твердженням історика В. Бойка, безпосередньої участі в замаху не брав, а лише висловлювався за доцільність такого вчинку³), засуджений разом із виконавцем убивства Г. Куликівцем до смертної кари, яка, за клопотанням матері⁴, була замінена на довічне ув'язнення. Термін відбував у тюрмі суворого режиму «Святий Хрест» у Свентокшишських горах, що в Келецькому воєводстві, – разом із засудженими у Варшавському процесі (1935)⁵ членами ОУН С. Бандерою, М. Лебедем, М. Климишином, Я. Карпинцем, Є. Качмарським. Звільнений під час радянської і нацистської окупації Польщі 1939 р. 1941 р.



очолив Південну Похідну Групу ОУН, у 1941–1942 рр. був крайовим провідником ОУН на Південно-Східних Українських Землях⁶. У лютому 1942 р. відкликаний Проводом до Львова. Учасник 2-ї конференції ОУН СД (самостійників-державників) у квітні 1942 р. Упродовж 1942–1943 рр. – політичний референт Проводу ОУН(р) (революційної) та учасник переговорів із представниками польського антирадянського підпілля. У травні 1943 р. був обраний членом Бюро Проводу ОУН(б) (бандерівців) разом із Р. Шухевичем та Д. Маївським⁷. У липні 1943 р. заарештований гестапо й ув'язнений у німецьких концетраційних таборах Заксенгаузен та Аушвіц разом із С. Бандерою, Я. Стецьком, А. Мельником, А. Ребетом та іншими провідниками українського націоналістичного руху. Звільнений 1944 р. за наказом німецького командування, яке безуспішно прагнуло «розіграти українську карту» в новій геополітичній грі⁸. У 1944–1952 рр. жив у Німеччині. Згодом емігрував – спершу до Франції, тоді у штат Пенсільванію, у США. На еміграції – член Проводу Закордонних Частин ОУН (1945–1953). У 1971–1981 рр. працював у часописі «Америка» (Філадельфія) членом редколегії та головним редактором⁹. Автор збірки новел «Повстанські нариси» (Мюнхен, 1951) із присвятою генерал-хорунжому Романові Шухевичу, виданої під псевдонімом Євген Дмитрик, та спогадів «Південна похідна група» (Мюнхен, 1952), статей і розвідок в еміграційній пресі.

¹ Біографічна довідка, підготовка текстів, упорядкування та коментарі *Вадима Василенка*. Особливості авторської мови переважно збережено.

² Мірчук П. Нарис історії ОУН / П. Мірчук. – Мюнхен – Лондон – Нью-Йорк: Українське видавництво, 1968. – С. 436.

³ Бойко В. Зиновій Матла і його родина / В. Бойко // Наші дні безсмертні: новели / Зиновій Матла; упоряд., передм., післям. В. Бойка. – К.: Вольф, 2009. – С. 71.

⁴ Всі діти в родині Матлів – п'ятеро синів і донька – належали до ОУН і були активними учасниками українського націоналістичного підпілля, за що зазнали з боку окупаційних польської, а згодом німецької влад арештів і концтаборів.

⁵ Варшавський процес організований польською владою над дванадцятьма членами ОУН за звинуваченням у підготовці замаху і вбивстві міністра внутрішніх справ Броніслава Перацького. Тривав з 18 листопада 1935 до 13 січня 1936 рр. Усі підсудні, за винятком одного, відмовилися свідчити польською мовою.

⁶ Довідник з історії України (А–Я) / за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – Вид. 2. – К.: Генеза, 2001. – С. 457.

⁷ Юркевич М. Організація Українських Націоналістів / М. Юркевич // Довідник з історії України (А–Я) / за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – Вид. 2. – К.: Генеза, 2001. – С. 536.

⁸ Киричук Ю. ОУН і УПА у загальносвітовому історичному контексті 30–50-х років ХХ століття: паралелі, порівняння, аналогії, уроки / Ю. Киричук // «Муза і меч»: національний рух у фольклорних та літературних джерелах: зб. наук. праць / редкол. Салига Т. Ю. (відп. ред.), Гарасим Я. І. (відп. секр.), Будний В. В. та ін. – Львів: Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2005. – С. 295.

⁹ Довідник з історії України (А–Я) / за заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – Вид. 2. – К.: Генеза, 2001. – С. 456–457.